

Prof. dr hab. Krzysztof Kula
Uniwersytet Śląski
Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji w Cieszynie

Szanowny Pan dr hab. Grzegorz Maślewski, prof. UMK
Przewodniczący Rady Dyscypliny Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki

Pismem z dnia 07 października 2025 roku podpisanym przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki zostałem poinformowany o powołaniu mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Macieja Kwietnickiego.

Pismo oraz inne dokumenty i materiały niezbędne do sporządzenia recenzji otrzymałem dnia 14 października 2025 roku. Wnikliwie zapoznałem się z dokumentacją dysertacji doktorskiej, dorobkiem artystycznym, naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym Kandydata, sporządziłem recenzję, którą przesyłam także w plikach skan zgodnie z wymaganiami.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Macieja Kwietnickiego pt. ” Sztuka w epoce antropocenu- od teorii do praktyki, która przynosi zmianę”, realizowanej w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Podstawa do sporządzenia recenzji

1. Rozprawa doktorska pt. ” Sztuka w epoce antropocenu-od teorii do praktyki, która przynosi zmianę” w wersji drukowanej w polskiej wersji językowej;
2. Egzemplarz pracy doktorskiej „Współczynnik Użytkowania (WU) handbook”;
3. Egzemplarz autorskiego Portfolio z wykazem osiągnięć artystycznych i drogi zawodowej kandydata;
4. Powyższe dokumenty w wersji elektronicznej;
5. Materiały pozyskane z Internetu i wiedza własna na temat osiągnięć artystycznych kandydata do stopnia doktora sztuki.

Sylwetka kandydata do stopnia doktora sztuki.

Mgr Maciej Kwietnicki urodził się w 1984 r. w Toruniu. Jest absolwentem Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ukończył studia w roku 2010 z tytułem licencjata sztuki na Wydziale Sztuk Pięknych; Temat pracy magisterskiej: Rozpraszanie znaczeń w świecie reklamy. Dyplom artystyczny: Projekt „Błękitna linia” promotor: prof. dr hab. Marian Stępak.

Doktorant obronił w roku 2016 z wyróżnieniem dyplom magisterski pod kierunkiem prof. dr hab. Mariana Stępaka. Temat pracy magisterskiej: Hybrydyzacja w sztuce współczesnej. Dyplom artystyczny: „Granice”, specjalizacja Intermedia i multimedia w Zakładzie Plastyki Intermedialnej, promotor: prof. dr hab. Marian Stępak.

Kandydat na doktora rozpoczął studia doktoranckie w 2019 roku na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, podejmując współpracę z w/w prof. dr hab. Marianem Stępakiem, u którego zrealizował dzieło doktorskie poddane niniejszej ocenie. Mgr Maciej Kwietnicki w ubiegłym roku akademickim ukończył studia w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych, Teologicznych i Artystycznych – Academia Artium Humaniorum, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; Dyscyplina: Sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, Temat dysertacji: Sztuka w epoce antropocenu - od teorii do praktyki, która przynosi zmianę. Część artystyczna: Współczynnik Użytkowania (WU) Promotor: prof. dr hab. Marian Stępak.

Doktorant w swojej twórczej praktyce artystycznej zajmuje się instalacją i obiektem, czasem prototypowym. Praktykuje sztukę performansu, fotografii oraz realizuje działania partycypacyjne ukierunkowane na rozwój idei dialogu, samoedukacji i kolektywnej refleksji nad sztuką, nierzadko sytuowane poza akademickim i instytucjonalnym środowiskiem. Zajmuje się także z powodzeniem kuratorowaniem wystaw oraz projektów artystycznych min. /Galeria Szatnia- przestrzeń działania/ od 2021- do obecnie. Zdarza się, że w kolektywie ogłasza manifesty sprzeciwu wobec aktualnej polityki kulturalnej w ramach działań happeningowych. W swoich dotychczasowych twórczych realizacjach często porusza tematykę artystyczno – aktywistyczną nacechowaną przekazem społeczno – politycznym, jak i aktualną dla niego problematyką dotyczącą relacji na różnych poziomach, od małych grup – takich jak rodzina, po kryzys tożsamościowy związany z przynależnością narodową, migracyjną czy ekologiczną.

Warto wspomnieć, że w latach 2012-2013 współpracował aktywnie z Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w Toruniu, w ramach projektu artystyczno-edukacyjnego PRZEprojekt. Jest współtwórcą i członkiem toruńskiej grupy samokształceniowej (Grupa nad Wisłą), zrzeszającej twórców, kuratorów i badaczy pracujących nad metodami i strategiami samoedukacji. Współpracuje artystycznie w duecie KWKO z Alicją Kochanowicz realizując działania performatywne od 2019 r. do obecnej chwili. Współtworzył w ubiegłym roku magazyn o sztuce „Nieczas na sztukę” / Wydawnictwo Naukowe UMK / Toruń. Jest uczestnikiem wielu grupowych działań artystycznych, edukacyjnych i społecznych, min. unikatowych warsztatów artystyczno – ogrodniczych, otwartych na przestrzeń spotkania gdzie łączą się komponenty edukacji , manualności oraz ważny dla prowadzącego - czynnik wspólnotowy.

Dokonania artystyczne, kuratorskie i edukacyjne kandydata

Mgr Maciej Kwietnicki zatrudniony jest w ramach godzin zleconych od 2023 roku na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu gdzie prowadzi zajęcia z przedmiotów ; Rysunek intermedialny, Nowe media w rysunku i malarstwie, Rysunek użytkowy i ilustracja, Ilustracja w mediach cyfrowych. Doktorant w swojej praktyce edukacyjnej przeprowadził samodzielnie zajęcia z w/w przedmiotów w ilości 240 godz., współprowadził zajęcia z promotorem w ilości 215 godz., oraz odbył staż doktorancki w ilości 60 godz.

Z załączonego do dokumentacji autorskiego portfolio wynika, iż imponujący aktywnością artystyczny i organizatorski dorobek mgr Macieja Kwietnickiego zdecydowanie wykracza poza wymagania stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki. W spisie dokonań twórczych znajdujemy bowiem ponad 20 udziałów w różnych wydarzeniach artystycznych, z czego w części z nich był on ich kuratorem lub organizacyjnie je współtworzył. Kandydat do stopnia doktora sztuki w podsumowaniu swojej działalności artystyczno – badawczej ujawnia, że w trakcie studiów doktoranckich latach 2019- 2025 uczestniczył w 27 wystawach, organizował bądź sprawował opiekę kuratorską w 22 projektach artystycznych. Wziął udział w 5 konferencjach i sympozjach, uzyskał dwa stypendia, uczestniczył w realizacji grantu, projektu badawczego, nie ominął go również udział w 5 rezydencjach artystycznych oraz 2 plenerach.

Warto zatem wspomnieć z tego podsumowania kilka z nich, reprezentowanych w portfolio;

wybrane wystawy indywidualne;

2024 / Hydro Camp Series/ Gdziekolwiek Poza Świat /Centrum Rzeźby Polskiej / Orońsko

2022 / Ceilling /Galeria Arka / Wilno (Litwa)

2022 / Ziemia Niczyja / Centrum Sztuki Współczesnej / Znaki Czasu / Toruń

2021 / Homesik / Where is my home? / Rejkiawik / Islandia

2021 / Poszerzenie horyzontu / Przewrót /Galeria Sztuki Wozownia / Toruń

2017 / Granica 2 / Galeria ZPAP/ Toruń

2016 / Uwaga! Granica / Galeria Arsenał / Białystok

2017 / Płynny wszechświat / Skyway Festiwal / Toruń

2012 / Zabawy dziecięce/ Samiec alfa /Hala odlotów /Regulacja odbioru/ Second hand/ Drugie wejście / Centrum Sztuki Współczesnej / Znaki Czasu / Toruń

wybrane wystawy grupowe;

2024 / Pomiędzy byciem a niebyciem / CSW Zamek Ujazdowski/ Warszawa

2024 / 100 lat w Labiryncie / Galeria Labirynt / Lublin

2024 / Pozdrowienia z Opolna – Zdrój / NADAWCA: Paweł Pietasz ODBIORCA: cały świat/
Galeria EL/ Elbląg

2025 Ćwiczenia z horyzontalności / Biennale de Paris/ Centrum Sztuki Współczesnej / Znaki Czasu
/ Toruń

2016 / Skrajne pikniki / Generator Malta Poznań / Martówka Toruń / Wykwit Wrocław

2023 / Przewrót / Galeria Sztuki Wozownia / Toruń

wybrane działania performatywne; KWKO / Alicja Kochanowicz, Maciej Kwietnicki

2025 / XVIII Ogólnopolski Festiwal Performance Koło Czasu/ Galeria Wozownia / Toruń

2024 / XVII Ogólnopolski Festiwal Performance Koło Czasu/ Galeria ZPAP / Toruń

2024 / XIII Tyski Festiwal Performance Re Produkcje ReKOnstrukcje / MCK/ Tychy

2023 / XVI Ogólnopolski Festiwal Performance Koło Czasu/ Galeria ZPAP / Toruń

2022 / XV Ogólnopolski Festiwal Performance Koło Czasu/ Galeria ZPAP / Toruń

2019 / XIII Ogólnopolski Festiwal Performance Koło Czasu/ Galeria ZPAP / Toruń

wybrane działania; Grupa Nad Wisłą

2025 / Ćwiczenia z horyzontalności / działanie /

Bienale de Paris

CSW Znaki Czasu /Toruń

2017 / Deklaracja sprzeciwu /=

Manifest

2016 / Skrajne pikniki /

Działania partycypacyjne

Generator Malta Poznań /Martówka Toruń

Wykwit Wrocław

2025 / Nieczas na sztukę /nieformalna grupa Niemiejsce

Magazyn o sztuce

Wydawnictwo Naukowe UMK/ Toruń

2023 /Przewrót /

Wystawa z okazji 550. Rocznicy narodzin Mikołaja Kopernika

Galeria Sztuki Wozownia / Toruń

2022 / Nowosiejki / Newseeds / Nowosiejki

Warsztaty artystyczne – ogrodnicze

CSW Znaki Czasu/ Toruń

Reykjavik /Islandia

2021 – obecnie / Działania w Opolnie – Zdroju / Biuro Usług Postartystycznych

Działania partycypacyjne

Opolno – Zdrój

2022 / All Bigins Together / Consciousness & Sustainability Group / Grupa Świadomości i
Zrównoważonego Rozwoju

Działania partycypacyjne

Toruń

2023 /Kiepskie teorie / Projekt audio – wizualny / Kolektyw Omamy

m.in. Festiwal Muzykofilia / Toruń

Toniebajka / Bydgoszcz

Wybrane działania kuratorsko - organizatorskie

2025 / Biennale de Paris / CSW Znaki Czasu / Toruń

2025 / Odruch X Marek Rachwalik/ / Galeria Sztuki Wozownia / Toruń

2021 / Moje obrazy – Arek Pasożyt / Galeria Forum w Toruniu

2021 / Szatnia- przestrzeń działania / Wydział Sztuk Pięknych / UMK

W przedstawionej przez kandydata dokumentacji, profesjonalnie i oryginalnie zaprojektowanej, w jego przejrzystej treści a w szczególności w portfolio artystycznym wyróżniłem kilka prac, które są najbardziej interesujące.

Pierwszą z nich jest praca konceptualna z początków twórczych dokonań doktoranta pt.” Projekt Błękitna Linia”, dyplom licencjacki z 2010 roku, którego opiekunem artystycznym był obecny promotor prof. Marian Stępak. Ten interdyscyplinarny projekt, intrygujący swoją wizyjnością i wrażliwością społeczną według autora ma na celu znaleźć nowe rozwiązanie w oznakowaniu urbanistycznym Polski, mające służyć społeczeństwu a w szczególności jako wizualna przestroga dla kierowców, którzy czasem myślą drogę publiczną z torem wyścigowym. Jednym z pomysłów już nie samych drogowców, ale firm ubezpieczeniowych z roku 1998 było oznaczanie takich miejsc symbolicznie jako czarne punkty na drodze. Punkty te aktualizacji danych się nie doczekały, pozostając częstokroć tylko tablicą widmem oraz informacją o firmie ubezpieczeniowej, która ją ufundowała w rodzimym pejzażu. Zatrważające statystyki śmiertelności na polskich drogach są wciąż alarmujące mimo upływu czasu od powstania koncepcji pracy. W pobliżu dróg na ich poboczu możemy często zobaczyć symbole pamięci, nie rzadko o charakterze religijnym w formie symboliki krzyży, zniczy a czasem kapliczek pamięci po stracie bliskich. Projekt PBL miałby stać się syntezą tych obu zjawisk a zarazem ostrzegać i upamiętniać miejsca wypadków poprzez intencjonalny i powtarzalny zamysł ich wizualnego oznaczenia danego miejsca za każdym razem,

gdy w wypadku będą ofiary śmiertelne. Służby drogowe czyniłyby to poprzez niebieską linię na jezdni usytuowaną prostopadle do linii drogi, na połowie linii jezdni, gdzie doszło do wypadku. Intencjonalny i wymowny wybór koloru z jego całą konotacją symboliki i znaczeń w historii sztuki, łączy tutaj w całość idee wielu twórców, takich jak min. Pablo Picasso, Andrzej Wróblewski, Edward Krasiński czy Yves Klein. Ta praca zwróciła moją uwagę ze względu na to, że jest zapowiedzią szczególnego zainteresowania tematyką prospołeczną kandydata na doktora. Zapowiada ona (jeszcze przed rozpoczęciem studiów doktoranckich) potencjał artystyczno-badawczy autora oraz interesujące konteksty związane z bliskimi mu postulatami Artura Żmijewskiego z manifestu „Stosowane sztuki społeczne”, gdzie artysta kładzie nacisk na potrzebę przywrócenia skuteczności sztuki i podejmowania takich działań aby stała się ona narzędziem do pozytywnych przemian. Jak już wspomniałem to przykład pracy wrażliwej prospołecznie, której koncepcja mogłaby się zrealizować w praktyce ku przestrodze nie tylko samych użytkowników ruchu drogowego. Autor stwierdza wymownie, że projekt ma być szansą na stworzenie uniwersalnego znaku łączącego, a nie dzielącego wobec tragedii bliskich ofiar stając się zarazem laickim znakiem upamiętniającym tragiczną śmierć. Według zamysłu autora byłby on reprezentacją równości pomiędzy różnymi symbolami wiary, oczywiście gdy założymy, że na drodze nie giną tylko chrześcijanie.

Kolejną pracą kandydata, która zwróciła moją szczególną uwagę jest dyplom magisterski pt. „Granice”, który wyróżniony został wśród najlepszych prac artystycznych Wydziału Sztuk Pięknych UMK w 2016 roku. Praca powstała pod artystyczną opieką prof. Mariana Stępaka i była pokazywana na wystawie Uwaga! Granica w Galerii Arsenał w Białymstoku. Realizacja ta ma charakter instalacji artystycznej o układzie horyzontalnym, przedzielającej fizycznie przestrzeń ekspozycji na dwie strony tworząc u odbiorcy stan napięcia i wymowną znaczeniowość w transcendentalnym ujęciu. Jej materialną bazą stały się prefabrykaty w postaci ogrodzenia o szerokości 5 m zwieńczone kołczastym drutem, który oświetlony nad obiektem kładzie przejmującą znaczeniowością cień w kształt napisu „welcome”. Autor stara się przekonać odbiorcę w tej interesującej instalacji do przewartościowania pojęcia granica i refleksji nad problematyką znoszenia granic, które sami sobie stawiamy, tworząc kolejne pułapki z których nie ma ucieczki. Wyłaniająca się z cienia inskrypcja „welcome”, staje się w tej pracy nośnym gestem zapraszającym do wejścia w relację, być może z obcym, dążącym u odbiorcy do „mentalnego przełomu”-zniesienia wewnętrznej granicy.

Instalacja „Granica 2” jest drugą odsłoną wyżej omawianego dzieła w której wszystkie jego

składowe nie zmieniły się oprócz jednego ważnego symbolicznie komponentu - kolczastego drutu. Dokonanie takiego „wizualnego zabiegu”, gdzie autor używa innego materiału splecionego w kształt opresyjnej materii - kwiatostanów żonkili sprawia, że ta zaskakująca przemiana znaczeń stanowi o wyjątkowym przekazie artystycznym i ideowym tego dzieła. Przejmująca jest transformacja tej instalacji, poprzez ponowne zwieńczenie bariery zamiast opresyjnym kolczastym metalem jako symbolu granicy na aktualizującą ją intencjonalnie w nowej odsłonie zmianą na organiczność materii rośliny, a zarazem efemerycznie zmieniających jej ideę i odbiór. Przywołuje to jakby engramy pamięci - z jednej strony związane z symboliką opresyjnej kolczastości bariery wraz ze świadomością granicy, a z drugiej niosące obietnicę otwarcia i przeżycia.

W powyżej analizowanych pracach jak i w kolejnych indywidualnych realizacjach przedstawionych w portfolio kandydata wybrzmiewa wyraźnie presja jaką czuje on jako artysta, by jego namysł i twórczy wysiłek, który wykonuje wniósł trwałą zmianę. Jak sam twierdzi głęboko w to wierzy, że sztuka i praca w kulturze mogą i powinny być narzędziem zmiany społecznej.

Jednym z kolejnych przykładów pracy nawiązującej do idei deklarowanych przez mgr. Macieja Kwietnickiego jest obiekt prototypowy pt. „Step by step” z 2020 roku. Ta autorska instalacja jest próbą stworzenia urządzenia, które potrafi naliczyć 150000 kroków dziennie, co dalece odbiega od miesięcznej normy osoby pracującej w biurze pokazując absurdy praktyk stosowanych przez firmy ubezpieczeniowe. Proponują one min. zniżki dla wszystkich, którzy zdecydują się używać systemów monitorujących aktywność fizyczną swoich klientów co stwarza okazję do wyścigu kreatywności, który pozwala ominąć klientom i firmom podstawowe wymogi uczciwości przy zachowaniu wynegocjowanych beneficjów.

Innym wymownym przykładem realizacji artystycznej zaangażowanej krytycznie wobec rzeczywistości jest praca pt. „Poszerzenie horyzontu” Stanowi ją dyptyk fotograficzny wraz wideo, prezentowany na wystawie „Przewrót” w Galerii Sztuki Wozownia w 2021 roku. Realizacja ta bezpośrednio odnosi się do katastrofy klimatycznej - ceny naszego poszerzania horyzontów oraz naszej bierności w tej dramatycznej globalnie sytuacji. Aby się rozwijać owszem trzeba je poszerzać, ale zapominamy, że nierzadko zapatrzeni w idee postępu doprowadziliśmy niechybnie do niej sami. Autor pokazuje w swoim interwencyjnym dziele wizualnie w sposób metaforyczny dokumentację kosztów bezprecedensowego eksploataowania natury w imię postępu i rozwoju. Prezentowane na wystawie wideo i dyptyk fotograficzny ukazują dobitnie kolejne stadia wyrębu lasu, z którego drewno będzie służyło dalszemu poszerzaniu horyzontów. Czy zatem będzie to

mądra książka czy zabawka edukacyjna, odpowiedzi nie znamy...?! Wiemy tylko, że aby to się ziściło musi zniknąć las „wystarczy „kornik zrębowy””?!

Warto też docenić w dorobku artystycznym i kuratorskim kandydata, że w latach 2012- 2013 uczestniczył on w interesującym projekcie artystyczno - badawczym, przeprowadzonym przez CSW Znaki Czasu w Toruniu pt. PRZEprojekt. Znaczącym twórczo efektem tej współpracy był udział w trzech wystawach w tej instytucji, których był współautorem. Zwracając uwagę na cykl wystaw PRZEprojekt, chcę zaznaczyć, że stanowiły dla mgr Macieja Kwietnickiego ważne pole badawcze do kolektywnych działań, poszukiwań przestrzeni dla aktywności partycypacyjnych, a także zainteresowania problematyką związaną z poszukiwaniem miejsc do eksperymentu na obrzeżach oficjalnego obiegu sztuki. Uczestniczył on w trzech ciekawych wystawach z tego cyklu; „Regulacja odbioru”, „Second hand” oraz „Drugie wyjście” w których na warsztat badawczy zostały wzięte kwestie manipulacji, kształtujących niejednokrotnie nasze postrzeganie rzeczywistości. Szczególnie uwidocznili się to w jego autorskiej realizacji związanej z problematyką manipulacji zachowaniem dzieci w sytuacji rozstania rodziców. W kolejnej z wystaw projektu „ „Second hand”, Maciej Kwietnicki w pracy wspólnie zrealizowanej z innym artystą Szymonem Zwolińskim pt. „ Samiec alfa” inspirowanej historią życia i śmierci Any Mendiety wrażliwie podejmuje interesującą go problematykę partycypacji i swobodnego przepływu idei. Z kolei podczas „ Drugiego wejścia” w pracy pt. „Hala odlotów” udziela wizualnie swego komentarza do „niekomfortowej” sytuacji artystów na rodzimym rynku sztuki i nawiązuje w niej metaforycznie do popularnego programu emitowanego w TVP Kultura, ironizując w niej, że jedyną halą odlotów dla artystów to ta z której mogą niestety odlecieć na emigrację.

Omawiając zatem tylko niektóre z twórczych dokonań kandydata na doktora chciałbym się zatrzymać na wybranych przez niego performansach zrealizowanych w duecie KWKO /Alicja Kochanowicz, Maciej Kwietnicki. Od 2019 roku artystyczna para realizuje z powodzeniem działania, których główną osią jest ich wspólna refleksja nad problematyką wsparcia, współistnienia, a także wynikających z nich stanów napięć i sytuacji zwrotnych. Działania te nacechowane wyrazistością performatywnego gestu odnoszą się do wzajemnych stanów negocjacji, bliskości czy niemożności wycofania się. Stają się one w praktyce dla KWKO medium badawczym nad relacjami, a w szczególności opartych na zaufaniu, współpracy czy konflikcie. Ich wspólną artystyczną praktykę łączy widoczna w działaniu - emocjonalna intensywność, partnerstwo, pulsacja napięcia czy docelowa współpraca. Postrzegam je jako ich wspólne laboratorium i doceniam z uznaniem twórcze doświadczenia duetu. Ich wzajemne performatywne

gesty stają się niejednokrotnie negocjacyjnymi zwrotami akcji pomiędzy jednostkowym czy też wspólnymi gestami ciała performerów, które spektakularnie wizualizują się upadkiem czy dążeniem do stanu równowagi. Miałem przyjemność oglądania większości z tych działań i pozostały one w mojej pamięci jako zjawiskowe. Pragnę przywołać kilka performansów z portfolio kandydata ; Balans, Ego, Neurotroniki, Polaryzacja czy też znakomity multimedialny performans kreujący intencjonalnie partycypacyjny przekaz dotyczący palących idei wspólnej wizji przyszłości wobec krytycznej sytuacji ekologicznej, kulturowej czy wręcz egzystencjalnej w byłym uzdrowisku Opolno – Zdroju wraz z jego zagrożoną społecznością lokalną. Działanie to zrealizowane zostało na ubiegłorocznym Festiwalu Performance Koło Czasu w Toruniu, gdzie w kolejnych jak i poprzednich edycjach festiwalu duet KWKO był niemal stale obecny. Mając żywo w pamięci w/w działania jestem wciąż pod wrażeniem ich aktualności i oryginalności przekazu oraz prostoty gestu, które to cechy w mojej opinii bez wyjątku twórczo rezonują z omawianym poniżej dziełem doktorskim.

Pod koniec mojej refleksji nad znaczącymi dokonaniem artystycznymi, kuratorskimi i edukacyjnymi kandydata na doktora chciałbym zatrzymać uwagę nad jego inicjatywami partycypacyjnymi dookreślonymi przez autora jako działania w Opolnie - Zdroju w ramach kolektywnej współpracy Biura Usług Postartystycznych. To przykład zdecydowanych nie incydentalnych realizacji w/w projektów partycypacyjnych zgodnych z zainteresowaniami badawczymi i inspiracjami twórczymi doktoranta.

Wyżej wspomniane działania rozpoczęte od roku 2021 i prowadzone do chwili obecnej w Opolnie Zdroju to min. w 2021- plener artystyczny "Opolno 2071- w 50 rocznicę pionierskiego ekologicznego pleneru z 1971 roku w Opolnie- Zdroju. Biuro Usług Postartystycznych (wyżej wymienilem już skład tego kolektywu) zainicjowało z sukcesem w tej miejscowości cykl działań artystyczno – społecznych min. plener, który stał się platformą debaty o kryzysie klimatycznym i sprawiedliwej transformacji regionu Turów. W podobnym duchu kolejne plenery BUP zorganizowało w 2022 roku w Opolnie, gdzie działania artystyczne przenikały się z pobudzeniem aktywności lokalnej społeczności i edukacją- ekologiczno – kulturową. Plener pt. "Opolno to przyszłość" wyraźnie wzmocnił zaangażowanie mieszkańców w walkę o przyszłość oraz utrwalił przekonanie o roli sztuki w procesie transformacji regionu.

W kolejnej odsłonie projektu w roku 2023 pojawiają się rezydencje artystyczne i działania warsztatowe. Kolejne lata to czas walki i uporu w utrzymaniu stałej obecności BUP w Opolnie –

Zdroju. W końcu po dwóch plenerach przyszedł czas na pogłębioną działalność w terenie, min. rezydencje badawcze i artystyczne oraz kontynuacja warsztatów z lokalną społecznością. Maciej Kwietnicki wraz Alicją Kochanowicz wielokrotnie powracali do Opolna gdzie z gronem innych artystów oraz licznych aktywistów wraz lokalną społecznością rozwijali swój projekt w technice fotograficznej autotypii wykorzystującej nietrwałe odbitki z barwników roślinnych, które stały się to dla jego odbiorcy metaforą kruchej kondycji opuszczonego kurortu, gdzie uczestnicy wykonywali fotografie dokumentujące zanikające krajobrazy i codzienne życie w cieniu uzdrowiska. Równolegle do wyżej wymienionych projektów i inicjatyw partycypacyjnych BUPwraz z lokalnymi partnerami czynili starania o powstanie w Opolnie Centrum Kultury i eksperymentalnego przewodnika po Opolnie – Zdroju, w którym łączą się historie mieszkańców z wizją zrównoważonej przyszłości i stacjonowania w tym byłym kurorcie rezydencji artystycznej. W roku 2024 nastąpił spektakularny finał i podsumowanie działań w Opolnie, który osiągnął międzynarodowy wymiar dzięki wsparciu European Cultural Foundation. Jego punktem kulminacyjnym stał się plener artystów, aktywistów i badaczy z Czech, Niemiec, zwieńczony festiwalem „Weekend ze sztuką w Opolnie- Zdroju. Stał się on swoistą kontynuacją działań twórczych wraz z lokalną społecznością oraz prezentacją efektów wieloletniej współpracy. Pod koniec roku 2024 rezultaty tego interesującego projektu trafiły na forum ogólnopolskie – w Warszawie, gdzie zorganizowano konferencję ‘Opolno – Zdrój to przyszłość od conceptualnych plenerów do transformacji’. W jej ramach zaprezentowano artystyczne rezultaty współpracy KWKO min. w formie wystawy fotograficznej oraz performansu multimedialnego opartego na lokalnej narracji. Zamknęło się zatem - metaforycznie ” koło czasu”, nawiązując tutaj nie przypadkowo do wspomnianego powyżej festiwalu ujawniając zarazem pełen cykl działań ; od upamiętnienia historycznego pleneru z 1971 roku po wykreowanie wizji przyszłości dla Opolna – Zdroju, łączącego sztukę ,edukację i aktywizm na rzecz zagrożonej społeczności lokalnej.

Wszystkie powyżej wymienione dokonania mgr. Marcina Kwietnickiego, które badawczo jak i artystycznie tworzą spójną całość, stanowią w mojej opinii wyraziste potwierdzenie oryginalnych kierunków poszukiwań oraz kontekstów badawczych zawartych w dokumentacji. Przekonywująco ukazują dojrzałość twórczą i badawczy potencjał kandydata na doktora przejawiający się min. w oryginalności i spójności całego dzieła doktorskiego poniżej poddanego recenzenckiej analizie i ocenie.

Ocena formalna i merytoryczna dzieła doktorskiego pt. „Współczynnik Użytkowania (WU) handbook”

Artystycznym i poniekąd badawczym imperatywem do zrealizowania dzieła doktorskiego w oparciu o jego dysertację pt. „Sztuka w epoce antropocenu-od teorii do praktyki ,która przynosi zmianę” stała się analiza praktyk artystycznych i postartystycznych pod kątem ich sprawczości oraz przemyslenia doktoranta, że jako artysta czuje presję, by jego twórcza aktywność przyniosła realną zmianę. Jego przeświadczenie o braku narzędzia autodiagnozy aby tę skuteczność mierzyć i podjęty w tym kontekście wysiłek aby je stworzyć przyniosło finalnie interesujące dzieło, które należy traktować według autora jako zaproszenie do świadomego projektowania działań.

(WU) jest zatem skierowany do każdego użytkownika sztuki szukającego obiektywnie wedle stałych wytycznych na ile jego przedsięwzięcie ma szanse na skuteczność i zaistnienie. Mgr Maciej Kwietnicki deklaruje, że praca i sztuka w kulturze mogą i powinny być narzędziem przemiany społecznej. Odwołuje się zatem w swoim dziele do pokrewnej problematyki kluczowych idei oraz przekonań bliskich mu ideowo twórców takich jak Marcel Duchamp (współczynnik sztuki) Joseph Beuys(rzeźba społeczna), Tanii Bruguera(sztuka użyteczna) oraz teoretyków Stephan Wright (współczynnik sztuki), Jerzy Ludwiński(epoka posartystyczna), Nicolas Bourriaud (sztuka relacyjna), które to idee stały się imperatywem do rozważań teoretyczno – praktycznych i zacznem dzieła doktorskiego. Autor nawiązuje w nim także deklaratywnie min. do postulatów Artura Żmijewskiego („Stosowane sztuki społeczne”) kładącego nacisk podobnie jak autor dzieła doktorskiego na potrzebę przywrócenia skuteczności sztuki i odważnych artystycznych inicjatyw tak aby stały się one praktycznym narzędziem do sprawczego działania. W poczuciu przynaglającej odpowiedzialności kandydat do stopnia doktora staje wobec potrzeby wniesienia konkretnego postępowania i realnego pożytku w świecie dotkniętym globalnym kryzysem. Stawia pytania o sens jak i trwałość działań oraz o to jak można wpłynąć na ich faktyczny efekt. Z tej oto refleksji narodziła się koncepcja Współczynnika Użytkowania (WU) handbook, która jest jego autorskim wynalazkiem - narzędziem autodiagnozy, w założeniu przystępnym dla każdego kto zastanawia się choć na chwilę nad sensem swoich inicjatyw, niezależnie od ich skali czy obszaru. Mgr Maciej Kwietnicki deklaratywnie wierzy, że w przeciwieństwie do sztywnych metod ewaluacyjnych Współczynnik Użytkowania (WU) handbook nie jest narzucającą się propozycją formuły na sukces, ale wręcz przeciwnie jest narzędziem kontekstowym, elastycznie zachęcającym do stawiania pytań w ramach własnego projektu. Bywa, że nie ma na nie prostych odpowiedzi wobec ważnych dla autora pytań o sens, cel czy praktykę oddziaływania podejmowanych

twórczych zamierzeń. Z tej perspektywy dla doktoranta fundamentalnym jest myślenie o procesualności działań, w których jego rozwój i trwanie podlega monitorowaniu, korekcie i planowaniu w przeciwieństwie do incydentu artystycznego. Kluczowe dla tego konceptu jest to, aby projektowane zamierzenie potrafiło uzasadnić czas swojego trwania, a nade wszystko ślad jaki pozostawia w otoczeniu. Te specyficzne uwarunkowania jak twierdzi autor mogą zapobiegać nadmiernemu aktywizmowi dla aktywizmu i skłaniać do refleksji nad sytuacją gdzie twórcza energia i jej skutki jawią się jako efektowne, ale nie efektywne. W swoich rozważaniach, a szczególnie w formie i treści dzieła doktorskiego autor stwierdza, że analizując sprawczość praktyk artystycznych i postartystycznych mierzył się z brakiem narzędzia do obiektywizacji i stałych wytycznych do sprawdzania na ile działanie ma szanse na jego zaistnienie, sens i skuteczność. Zatem tak brzmiąca deklaracja w kontekście interpretacyjnym dzieła jawi się w jego recepcji w formie „mówionego” performansu, gdzie doktorant głosi jego sens i wiarę w sprawczość, że „Współczynnik Użytkowania (WU)-handbook, skierowany jest do użytkowników sztuki wierzących w sprawczość swoich działań w szeroko rozumianym polu sztuki niezależnie od ich doświadczenia. Uczynione tak koncepcyjnie dzieło może być takim potencjalnie wypowiedzianym performansem jeszcze nie aktywowanym społecznym odbiorem. Zarówno bowiem w jego formie artystycznej, a w tym konkretnym przypadku również edytorskiej, niczym w partyturze, „Współczynnik Użytkowania (WU) -handbook”, jawi się jako potencjalna „wariacja”. Ujmuje ona systematycznie i wizjonersko zarazem to wszystko co może sprawić aby dla jego odbiorcy i użytkownika -praca i sztuka w kulturze mogły być w intencji autora -narzędziem przemiany społecznej. Objawia się to wyrażenie jak już wspomniałem, w formie woluminu i domaga się w moim odczuciu potencjalności w działaniu – tzn. publicznego ujawnienia podczas performansu obwieszczającego treści w nim zawarte. Dzieło to kontekstowo wobec omawianej poniżej dysertacji nazwane jako „Współczynnik Użytkowania (WU) handbook z jego oryginalną koncepcją jest interesujące po przez nadaną mu intencjonalnie formę artystycznej deklaracji głoszącej sprawczość sztuki w dobie antropocenu. Stanowi ono wraz z rozprawą koherentną i dopełniającą się wzajemnie całość. Uważam, że,, Współczynnik Użytkowania (WU) -handbook”, to wieloaspektowe i dojrzałe dzieło doktorskie pod względem artystycznym, mające w sobie aspekt nowej jakości w kontekście do wcześniej zrealizowanych działań i obiektów autora, dającym realną szansę przejścia potencjalnemu odbiorcy z funkcji użytkownika do roli aktywnego użytkownika wraz z jego mentalną przemianą. Uczyniony w podręcznej oryginalnej formie edytorskiej, w skondensowanej objętości (47stron) oraz elegancko skrojonym papierowym projekcie / handbooku domaga się „post factum” szerokiej popularyzacji.

Ocena części teoretycznej rozprawy doktorskiej pt. „Sztuka w epoce antropocenu-od teorii do praktyki ,która przynosi zmianę”

Podstawą i badawczą inspiracją do napisania rozprawy doktorskiej pt. „Sztuka w epoce antropocenu-od teorii do praktyki, która przynosi zmianę” mgr Macieja Kwietnickiego stały się refleksje autora podjęte w kontekście narastającej świadomości bezprecedensowych wyzwań epoki antropocenu. Globalny kryzys klimatyczno- ekologiczny jawi się w dysertacji jako problem kulturowy dotyczący systemu wartości i powszechnych pragnień determinujących społeczną odpowiedź na kryzys planetarny. W obliczu doniosłości powyższej problematyki doktorant dostrzega lukę badawczą na styku sztuki i ekokrytyki. Wybór tematu rozprawy wynika z przekonania o konieczności odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób praktyki artystyczne reagują sprawczo na globalny kryzys i czy istotnie wpływają na kształt społecznych wyobrażeń o przyszłości? Według autora wybór takiej problematyki w omawianej dysertacji wypełnia tę przestrzeń, a odpowiedzi na w/w pytania możemy szukać i sprawdzić w praktyce czytając dzieło doktorskie „Współczynnik Użytkowania (WU) handbook” mające wedle zamysłu doktoranta dać nam praktyczne rozwiązania wzmacniające skuteczność sztuki zaangażowanej. Autora nade wszystko (badawczo i artystycznie) interesuje wrażliwość na tematykę społeczną wraz z poszukiwaniem sensów i sposobów na sprawczość w kontekście realnego znaczenia jakie może mieć sztuka w czasie kryzysu antropocenu. Mgr Maciej Kwietnicki deklaruje, że chce podjąć w rozprawie krytyczną refleksję : w jaki sposób współczesna kultura, a w szczególności sztuka zaangażowana jak i humanistyka środowiskowa podejmują tematykę katastrofy ekologicznej i globalnych turbulencji? Zagadnieniem kluczowym jest: jak sztuka może stać się przyczynkiem kulturowej i społecznej przemiany? Kandydat na doktora wyraźnie dostrzega sprzeczność, że z jednej strony jesteśmy odpowiedzialni za zmiany klimatu, a z drugiej robimy wciąż za mało wobec skali zagrożeń. Antropocen obnaża impas dotychczasowego myślenia kwestionując zdaniem autora rozdział pomiędzy kulturą a naturą, co wymaga redefinicji i poszukiwań nowego języka. Autor w dysertacji zadaje fundamentalne pytanie czy sztuka jest władna taki język stworzyć i mieć realny wpływ na rzeczywistość, bowiem jak sam niejednokrotnie twierdzi i praktykuje może być ona laboratorium takich przemian.

W swojej rozprawie kandydat na doktora bada z pasją i wpisuje się interesująco w tę dysputę podejmując próbę niełatwej oceny jej potencjalności jako czynnika zmian oraz wskazuje na przeszkody i ograniczenia. Z powyższej problematyki doktorant wysnuwa nadrzędny cel badawczy, który osiąga w pracy poprzez krytyczną analizę strategii artystycznych podejmowanych w epoce antropocenu oraz autorefleksji nad nimi , które mogą przyczynić się do zmiany myślenia wobec

narastającego kryzysu ekologicznego. Kandydat aby ten cel zrealizować w kompetentny i rzeczowy sposób prześledził w swojej rozbudowanej objętościowo rozprawie min. ewolucje artystycznych postaw wobec problematyki środowiskowej od drugiej poł XX wieku po współczesność. Gruntownej analizie poddaje on również działania pionierskie z lat 70 -tych jak i 60- tych oraz kolejne przykłady – od sztuki konceptualizującej nasze relacje z naturą poprzez działania społeczne i performatywne aż po najnowsze trendy XXI wieku. Zdaniem autora zjawiska te wyrastają wprost z dyskursu o antropocenie i myśli posthumanistycznej co wydaje się istotne bo w rozprawie poddany jest on krytycznej analizie pod kątem skuteczności artystycznych praktyk w kontekście problematyki związanej z antropocenem. W swej rozprawie doktorant zadaje pytanie zasadnicze czy sztuka i działania z nią związane są w stanie wzbudzić refleksje i przełożyć ją na zmianę społeczną wobec ogromu wyzwań i uzasadnionych wątpliwości związanych z problematyką operowania sztuką w przestrzeni symbolicznej i badaniami nad jej sprawczością. Autor w rozprawie poddaje również analizie zarówno przykłady gdy sztuka otwiera się na wspólnotowe działanie i krytyczny namysł, jak i działania powierzchowne, efemeryczne, wchłaniane przez dominację systemów bez trwałych konsekwencji zadawałając się jedynie estetycznym komentarzem. Wraz z jego refleksją nad obserwacjami, że idee posthumanizmu i nowych ontologii zacierają podziały kultura – natura podważając wyjątkowość człowieka i przenikają do praktyk artystycznych, wybrzmiewa w rozważaniach autora dysertacji kluczowe pytanie o realny wpływ sztuki na świadomość oraz społeczne postawy wobec klimatycznego kryzysu. W krótkiej frazie wyjętej z rozważań autora dysertacji „kiedy sztuka przekłada się na realną zmianę ?” można stwierdzić, że ta interesująca rozprawa o charakterze teoretyczno – badawczym nie ogranicza się tylko do szukania oczywistych diagnoz i prostych odpowiedzi oraz opisu zjawisk artystycznych wprost przeciwnie oryginalnie je interpretuje i poddaje krytycznej refleksji w świetle przyjętych ram teoretycznych. Autor prezentuje w niej interesujące podejście transdyscyplinarne ; tzn. przeprowadza swoje analizy nad sztuką badawczo czerpiąc z zagadnień z socjologii, antropologii, ekologii czy filozofii. Pobudzają one autora do autorefleksji, poszerzania wiedzy i świadomości ważnej dla niego problematyki. Wzbudziło to moje zainteresowanie i uwagę wobec finalnego badawczego efektu - omawianej rozprawy. Lektura zawartości wszystkich jej części w znaczący sposób poszerzyła moje rozumienie postawy badawczo- artystycznej kandydata do stopnia doktora. Analizując jej strukturę warto zwrócić jeszcze uwagę min. na kilka jej rozdziałów, w których autor rozwija ideę i problematykę swojej pracy. W pierwszym z nich zatytułowanym “Antropocen i współczesna humanistyka krytyczna” prezentuje on podstawy pojęciowe i ramy teoretyczne dla całości dysertacji. W drugim rozdziale przechodzi do analizy historycznej oraz typologicznej strategii artystycznej związanych ściśle z tematem człowiek i środowisko. W trzecim ważnym rozdziale

pracy kandydat skupia się na koncepcji postsztuki jako potencjalnej odpowiedzi na zidentyfikowane wcześniej ograniczenia tradycyjnych form artystycznych. Ostatni czwarty z rozdziałów to swoiste rezime dysertacji zatytułowany „Opolno- Zdrój jako studium przypadku” stanowi jej pogłębioną analizę empiryczną zintegrowaną z poprzednio wymienionymi rozdziałami. Były kurort, niewielka miejscowość Opolno -Zdrój (Dolny Śląsk) poddana degradacji środowiska na skutek eksploatacji węgla brunatnego zostaje przedstawiona jako laboratorium antropocenu i jednocześnie staje się dla autora poligonem doświadczeń dla oddolnych inicjatyw artystyczno -społecznych, o których już powyżej ze szczególną uwagą wspominałem. Zatem z perspektywy wcześniejszych analiz i recepcji dokonań twórczych kandydata mogę krytycznie spojrzeć na podjętą przez niego szeroko problematykę rozprawy i stwierdzić, że powyższa praca ponadprzeciętnie odzwierciedla logikę badawczą; od podstaw pojęciowych i teoretycznych antropocenu poprzez analizę historycznych i współczesnych strategii sztuki ekologicznej ,aż po refleksje nad postsztuką jako jej narzędziem transformacji i studium przypadku w Opolnie -Zdroju. Tak zatem przyjęty układ w dysertacji pozwolił jej autorowi przejść kreatywnie i badawczo od pogłębionej diagnozy kryzysu i ram teoretycznych do analizy poszczególnych praktyk, a finalnie do uogólnień dotyczących roli sztuki w antropocenie. Warto też przywołać bogatą bibliografię i netografię jako żyzne podglebie rozprawy kandydata.

Stwierdzam, że dzieło doktorskie mgr Macieja Kwietnickiego w jego części opisowej jest bardzo obszerne, merytorycznie jak i badawczo wyczerpujące wobec podjętej tematyki. Warto wyraźnie zaznaczyć, że we wszystkich jej częściach cechuje ją oryginalność koncepcji artystycznych i teoretycznych poszukiwań. Również profesjonalna projektowo forma w/w dzieła doktorskiego jest oryginalnym dopełnieniem całości. Ujawniona w nim wrażliwość społeczna prezentująca zainteresowania doktoranta wraz z jego usystematyzowaną wiedzą oraz tematycznie wyczerpującą problematyką czyni tę rozprawę bardzo interesującą, chociażby poprzez zaprezentowanie w niej oprócz rozległej wiedzy również krytycznej refleksji w kontekście treści oraz przesłania zasadniczego dzieła.

Przywołując powyżej recenzowaną rozprawę stwierdzam , że jest oryginalna, napisana z pasją badawczą i z literackim polotem. Przystępna w czytaniu i nasycona narracją , która wraz autokomentarzami z portfolio oraz dopowiadającymi ją wizualnymi reprezentacjami indywidualnych, grupowych i partycypacyjnych aktywności kandydata na doktora stanowi o wyjątkowym badawczo – artystycznym znaczeniu jego eksploracji z obszaru sztuki / postsztuki. Autor w/w dysertacji wyraźnie chce w niej podkreślić konieczność budowania odpowiedzialnej

świadomości zarówno badawczej jak i artystycznej. Wysoko oceniam tę rozprawę za obecne w niej oryginalne połączenie refleksji teoretycznej z autorskim eksperymentem twórczym. Ukazuje ona to co w niej nader istotne, że w obliczu kryzysu sztuka może być ważna jako katalizator zmiany, tym samym wnosząc cenny wkład w pogłębienie dyskusji o jej roli w dobie antropocenu. Wskazuje dobitnie poprzez zintegrowane podejście badawcze łączące analizę i praktykę, że tylko synergia wyobraźni i działania połączonego z krytyczną świadomością wraz z odwagą interwencji może stawić czoła kryzysowi i współtworzyć zrównoważoną przyszłość.

Konkluzja

Rozprawę doktorską mgr Macieja Kwietnickiego oceniam bardzo pozytywnie, jak i jego osiągnięcia twórcze, organizacyjne i dydaktyczne. Stwierdzam to po wnikliwym zapoznaniu się z nadesłaną dokumentacją dzieła doktorskiego pt. „Sztuka w epoce antropocenu- od teorii do praktyki“, zrealizowanego pod opieką promotorską prof. dr hab. Mariana Stępaka. Zdecydowanie uważam, że dzieło doktorskie jest autorskim wkładem do kultury i uzasadnia wniosek o nadanie stopnia doktora sztuki. W związku z powyższym oceniam, że Pan mgr Maciej Kwietnicki spełnia wymagania określone w art.187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie i nauce (tekst jedn. Dz.U.2023, poz.742), wobec czego posiada osiągnięcia artystyczne stawiane jako wymogi w postępowaniu doktorskim. Z pełnym przekonaniem stawiam wniosek o nadanie Panu mgr. Maciejowi Kwietnickiemu stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki w procedurze przeprowadzanej na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Katowice, 21.12. 2025r.

Z poważaniem

Krzysztof Kula

KRZYSZTOF
KULA